

Sygn. akt I A Ca 79/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Magdalena Pankowicz
Sędziowie	:	SSA Elżbieta Borowska SSO del. Dariusz Małkiński (spr.)
Protokolant	:	Iwona Zakrzewska

po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2016 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **G. J. (1) i G. J. (2)**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji **pozwanego**

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 24 listopada 2015 r. sygn. akt I C 478/15

1. zmienia zaskarżony wyrok:

a) **w punkcie I i II w ten sposób, że zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. solidarnie na rzecz powodów: G. J. (2) i G. J. (1) kwotę 67.627,17 (sześćdziesiąt siedem tysięcy sześćset dwadzieścia siedem i 17/100) zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 21 maja 2014 roku do dnia zapłaty i w pozostałym zakresie powództwo oddala;**

b) **w punkcie III o tyle, że zasądzoną tam kwotę obniża do 3.283 (trzy tysiące dwieście osiemdziesiąt trzy) zł;**

c) **w punkcie IV w ten sposób, że nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie kwotę 4.561,30 (cztery tysiące pięćset sześćdziesiąt jeden i 30/100) zł, zaś od powodów ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie z zasądzonego roszczenia kwotę 1.213 (jeden tysiąc dwieście trzynaście) zł;**

2. zasądza solidarnie od powodów na rzecz pozwanego kwotę 3.277 (trzy tysiące dwieście siedemdziesiąt siedem) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej, w tym kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

(...)

UZASADNIENIE

Powodowie: G. i G. małż. J. pierwotnie wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty 68.852,86 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 7.05.2014 r. do dnia zapłaty z tytułu odszkodowania w związku z zaistnieniem zdarzenia objętego polisą ubezpieczeniową wykupioną u pozwanego. Następnie rozszerzyli powództwo do kwoty 85.612,08 zł. Domagali się też obciążenia pozwanego kosztami procesu według norm przepisanych.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa na koszt powodów. Ostatecznie jednak uznał powództwo częściowo, to jest do kwoty 14.172,58 zł, wnosząc jednocześnie o oddalenie roszczeń powodów w pozostałym zakresie.

Wyrokiem z dnia 24.11.2015 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów G. J. (2) i G. J. (1) kwotę 84.178,90 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 68.852,86 zł od 21.05.2014 r. do dnia zapłaty, od kwoty 14.172,58 zł od 16.07.2015 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1.153,46 zł od 31.07.2015 r. do dnia zapłaty (pkt I), a w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt II) i obciążył pozwanego kosztami procesu (pkt III). Wyrokowi w pkt I, co do obowiązku zapłaty kwoty 14.172 zł 58 gr, nadał rygor natychmiastowej wykonalności (pkt IV).

Rozstrzygnięcie to oparł o następujące ustalenia faktyczne i ocenę prawną.

G. i G. małż. J. są, na zasadzie wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej, właścicielami gospodarstwa rolnego położonego w (...), gmina M.. Dnia 24.03.2013 r. powodowie i (...) S.A. w W. zawarli umowę ubezpieczenia w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład tego gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych w okresie od dnia 19.05.2013 r. do dnia 18.05.2014 r. Suma ubezpieczenia budynku mieszkalnego jednorodzinnego wyniosła 405.700 zł. W polisie określono stopień zużycia tego budynku na 27 %.

Dnia 22.03.2014 r. w wyniku zwarcia instalacji elektrycznej doszło do pożaru w budynku mieszkalnym powodów. Naprawa domu obejmowała szereg robot, które zostały przez Sąd obszernie omówione na s. 3-5 uzasadnienia wyroku (k. 355-356).

Wartość tych prac ogólnobudowlanych wynosi 97.221,58 zł netto, prac sanitarnych - 6.927,64 zł netto, zaś prac elektrycznych - 2.012,27 zł, łącznie: 106.161,49 zł netto. Wartość tak oszacowanych kwot nie obejmowała zużycia technicznego budynku od czasu związania umową ubezpieczenia do czasu powstania szkody, ani podatku VAT. Okładzina elewacyjna domu powodów wykonana była z paneli sidingowych, które obecnie są niedostępne w sprzedaży.

W czasie trwania procesu powód zdemontował jedynie część okładziny elewacyjnej z paneli sidingowych i wykonał docieplenie ścian styropianem.

Według stanu na dzień 21.11.2014 r. koszty poniesione przez powodów na częściową odbudowę domu wyniosły łącznie 33.875,91 zł.

Powodowie zgłosili szkodę w dniu 22.03.2014 r. Z kosztorysu sporządzonego przez likwidatora szkody wynika, że koszt naprawy szkody wynosi 29.042,33 zł. Taka kwota została przyznana i wypłacona powodom na podstawie decyzji z dnia 22.04.2014 r.

Na zlecenie powodów T. N. prowadzący firmę(...) i inne T. N., sporządził kosztorys ofertowy dotyczący kosztów remontu domu jednorodzinnego powodów. Wartość kosztorysowa robót wyniosła 97.895,19 zł wraz z podatkiem VAT.

Przedmiotowy kosztorys wraz z żądaniem zapłaty kwoty 68.852,86 zł został doręczony pozwanemu w dniu 6.05.2014 r.

Powodowie wezwali pozwanego do zapłaty kwoty 68.852,86 zł tytułem odszkodowania za zgłoszoną szkodę w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania. Wezwanie to zostało doręczone pozwanemu w dniu 8.06.2014 r. Pozwany odmówił dalszej wypłaty.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przedstawionych przez strony dokumentów oraz kserokopii dokumentów, które nie były kwestionowane i nie budziły wątpliwości, zeznań powoda i opinii biegłego z zakresu budownictwa.

Mając na względzie powyższe, Sąd uznał, że powództwo w przeważającej części zasługiwało na uwzględnienie.

Podstawę odpowiedzialności pozwanego stanowiły przepisy art. 805 § 1 i § 2 pkt 1 k.c. w zw. z art. 67 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. O ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (dalej jako: ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych). Pozwany też swojego zobowiązania nie kwestionował co do zasady, wypłacając powodom kwotę 29.042,33 zł. W konsekwencji sporna pozostawała jedynie wysokość należnego powodom odszkodowania.

W przedmiotowej sprawie pozwany jeszcze przed doręczeniem mu przez powodów kosztorysu, sam dokonał oceny wysokości przysługującej im szkody, wyceniając ją na kwotę 29.042,33 zł. Z kolei powodowie przedłożyli pozwanemu własny kosztorys sporządzony, stosownie do treści art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy O ubezpieczeniach obowiązkowych, przez podmiot dokonujący remontu budynku mieszkalnego. Mimo weryfikacji tego kosztorysu przez pozwanego, zawarte w nim dane dotyczące remontu i kosztów z tym związanych nie zostały przez pozwanego uwzględnione.

Ostatecznie, w toku postępowania sądowego, wobec braku jednolitości stanowisk stron co do wysokości kosztów niezbędnych do naprawienia powstałej szkody, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu budownictwa. Biegły oszacował szkodę powodów na kwotę 106.161,49 zł netto, a Sąd, mimo zarzutów pozwanego, uznał tę opinię za miarodajną podstawę do czynienia ustaleń w sprawie.

Mając na względzie opinię biegłego, Sąd przyjął, że wysokość odszkodowania powinna być określona według reguł ustalonych w art. 363 k.c., a jedynym ograniczeniem związanym z odpowiedzialnością za obowiązkowe ubezpieczenie mienia jest wyrażona w art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 22.05.2003 r. zasada, że wysokość szkody nie może być wypłacona w kwocie większej od sumy ubezpieczenia ustalonej w umowie.

W kwestii doliczenia do zasadzonego odszkodowania kwotę stanowiącą równowartość podatku VAT, Sąd uznał, że skoro powodowie nie mają prawa do odliczenia podatku VAT od zakupionych materiałów budowlanych i od usług wykonanych w ramach remontu budynku jednorodzinnego objętego ubezpieczeniem, zasadnym jest doliczenie do obliczonej przez biegłego kwoty 106.161,49 zł obowiązującej stawki podatku od towarów i usług w budownictwie mieszkaniowym w wysokości 8% (art. 41 ust. 12 w zw. z art. 41 ust. 2 w zw. z art. 146a pkt 2 w zw. z art. 2 pkt 12 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. O podatku od towarów i usług), co skutkowało przyjęciem przez Sąd, że wartość szkody w przedmiotowej sprawie wynosi 114.654,41 zł.

Powodowie ostatecznie żądali zasądzenia od pozwanego kwoty 85.612,08 zł, stanowiącej różnicę między kwotą 114.654,41 zł, a wypłaconym już przez pozwanego odszkodowaniem (29.042,33 zł).

Sąd zweryfikował kwotę stanowiącą wartość szkody przez uwzględnienie faktycznego zużycia budynku od dnia rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń do dnia powstania szkody, zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy O ubezpieczeniach obowiązkowych.

Z analizy przedłożonej polisy wynika, że stan zużycia budynku mieszkalnego jednorodzinnego, wynosił 27 %. Powyższe oznacza, że suma ubezpieczenia budynku określona na 405.700 zł odpowiadała wartości rzeczywistej tego budynku w rozumieniu art. 70 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy, a w konsekwencji, że faktyczne zużycie budynku zaistniałe w okresie

od zawarcia umowy ubezpieczenia do czasu wystąpienia szkody winno być uwzględnione przy określaniu wysokości szkody.

Tymczasem ani z pisemnej ani z ustnej opinii biegłego nie wynika, aby owo faktyczne zużycie budynku zostało uwzględnione przy sporządzaniu kosztorysu. Jednakże, biegły na rozprawie w dniu 10.11.2015 r. wskazał, że zużycie budynku w okresie od zawarcia umowy do chwili powstania szkody, czyli w czasie około 10 miesięcy nie mogło być duże i oscylowało wokół 1,2- 1,3 %.

Mając na względzie powyższe, Sąd samodzielnie zweryfikował wartość szkody przez pryzmat współczynnika określającego faktyczne zużycie budynku, bowiem zabieg ten był czysto matematycznym działaniem. Sąd uśredniając wskazany przez biegłego współczynnik i przyjmując jego wartość na 1,25 % . O tyle bowiem maksymalnie można by obniżyć należne powodom odszkodowanie. Stąd ostatecznie winno ono wynosić 113.221,23 zł (114.654,41 zł/ 1,25%=1.433,18 zł; 114.654,41zł -1.433,18 zł =113.221,23 zł).

Kolejno Sąd od tak obliczonej kwoty odjął kwotę już wypłaconą powodom tytułem odszkodowania (113.221,23 zł - 29.042,33 zł) co dało wynik 84.178,90 zł i taką też kwotę zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów w punkcie I wyroku, w oparciu o art. 13 ust. 3 w zw. z art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych w zw. z art. 822 § 1 i art. 361 k.c.

W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone jako bezzasadne na mocy art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy O ubezpieczeniach obowiązkowych - pkt II wyroku.

O odsetkach Sąd orzekł jak w punkcie I, zgodnie z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy O ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w zw. z art. 481 § 1 i 2 k.c..

O kosztach procesu Sąd postanowił stosownie do treści art. 100 zdanie drugie k.p.c. i art. 113 ust. 1 ustawy O kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Pozwany wniósł apelację od powyższego wyroku, zaskarżając go w części uwzględniającej powództwo ponad kwotę 67.627,17 zł i zarzucając mu naruszenie art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 maja 2003r. O ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych wskutek jego błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania polegającego na ustaleniu wysokości należnego powodom odszkodowania w oparciu o kosztorys odbudowy uszkodzonego budynku sporządzony przez biegłego sądowego, zamiast w oparciu o kosztorys wystawiony przez podmiot dokonujący odbudowy budynku.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i o oddalenie powództwa w części uwzględniającej powództwo ponad kwotę wskazaną w apelacji wraz z rozstrzygnięciem o kosztach procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego była uzasadniona.

Przy niekwestionowanych ustaleniach faktycznych Sądu Okręgowego w Olsztynie, pozwany podniósł zarzut naruszenia przez ten Sąd art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 maja 2003 r. O ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, który Sąd Apelacyjny podzielił.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 2 powołanej ustawy, wysokość szkody ustala się, z uwzględnieniem art. 69, na podstawie kosztorysu wystawionego przez podmiot dokonujący odbudowy lub remontu budynku, odzwierciedlającego koszty związane z odbudową lub remontem, określone zgodnie z obowiązującymi w budownictwie zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych - przy uwzględnieniu dotychczasowych wymiarów, konstrukcji, materiałów i wyposażenia; jeżeli suma ubezpieczenia została ustalona według wartości rzeczywistej, uwzględnia się również

faktyczne zużycie budynku od dnia rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń do dnia powstania szkody. Zgodnie z ust. 3 zd. 1 powołanego artykułu, zakład ubezpieczeń może zweryfikować zasadność wielkości i wartość robót ujętych w przedstawionym przez ubezpieczonego kosztorysie.

W niniejszej sprawie bezspornym było, że powodowie ponieśli szkodę wywołaną pożarem z dnia 22.03.2014 r., polegającą na spłonięciu istotnej części ich budynku mieszkalnego, do którego odbudowy zaangażowali T. N.. Wykonawca ten, przystąpił do odbudowy i remontu budynku w toku sprawy. Sporządzony przez niego kompleksowy kosztorys wszystkich koniecznych prac opiewał na kwotę 97.895,19 zł brutto i został przez powodów zaakceptowany, jako uwzględniający dotychczasowe wymiary, konstrukcję, materiały i wyposażenie. Także więc, w ich rozumieniu obejmował prace, których wykonanie miało na celu usunięcie wszystkich skutków pożaru. Innymi słowy, kwota uzgodniona przez powodów z wykonawcą stanowiła, w ich mniemaniu, równowartość poniesionej przez nich szkody.

Z wyjaśnień informacyjnych złożonych przez powoda na rozprawie dnia 14 listopada 2014 r. (a więc przed wyceną biegłego), wynika że wszystkie prace remontowe były faktycznie wykonywane przez T. N., za co inwestorzy uiszcili mu 60-70.000 zł plus 30.000 zł tytułem robocizny mieszczące się w kwotach ujętych w kosztorysie wykonawcy (vide: protokół, k. 68).

Skoro zatem przepis art. 68 ust. 1 pkt 2 cytowanej ustawy przewiduje możliwość oszacowania szkody w oparciu o kosztorys wykonawcy, który przystąpił już do naprawy rzeczy, w sytuacji braku akceptacji pozwanego zakładu ubezpieczeń dla tego kosztorysu, zgodnie z powołanym ust. 3 wymienionego artykułu, weryfikacji podlegać winien sam kosztorys wykonawcy w kontekście stanu budynku po pożarze. Omawiane przepisy nie dawały zaś Sądowi podstawy do abstrakcyjnego szacowania poniesionej przez powodów szkody w oderwaniu od realiów sprawy, co miało w niej miejsce, jak wynika z tezy postanowienia Sądu z dnia 14.11.2014 r. w przedmiocie powołania dowodu z opinii biegłego (por. J. Nawracała, Komentarz do art. 68 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, LEX, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 21.08.2013 r., I A Ca 748/13, LEX nr 1500868).

Mając na względzie powyższe, jak również ostateczne stanowisko pozwanego zawarte w apelacji i sprowadzające się do uznania kosztorysu przedstawionego przez powodów jako miarodajnego dla oszacowania należnego im odszkodowania, niezasadnym było przyznanie powodom świadczenia wyższego, pomimo rozszerzenia przez nich powództwa. Wyższe świadczenie, przekraczające wartość kosztorysową ustaloną zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 2 powołanej ustawy, jest świadczeniem określonym sprzecznie z art. 361 k.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 13 września 2012 r., I A Ca 233/12, LEX nr 1254470), a jego spełnienie prowadziłoby do powstania po stronie powodów bezpodstawnego wzbogacenia, w rozumieniu art. 405 k.c.

Uwzględniając zatem kosztorys T. N., który ostatecznie został zaakceptowany także przez pozwanego, Sąd Apelacyjny w oparciu o 68 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 maja 2003r. O ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w zw. z art. 386 § 1 k.p.c. skorygował zaskarżony wyrok poprzez obniżenie zasądzonego w jego punkcie pierwszym świadczenia do kwoty 67.627,17 zł brutto (97.895,19 zł – 1.223,69 zł stanowiące 1,25% współczynnik zużycia technicznego – 29.044,33 zł odszkodowania wypłaconego w postępowaniu likwidacyjnym = 67.627,17 zł) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21.05.2014 r. W konsekwencji, stosownie do ostatecznego wyniku sprawy, zmianie podlegało także ujęte w punkcie III i IV rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Sąd orzekł w tym zakresie na mocy art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c., zważywszy, że powodowie finalnie wygrali sprawę w 80%.

O kosztach postępowania odwoławczego, Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. § 6 pkt 5 i § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2002 Nr 163, poz. 1349).

(...)